

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi
străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 286

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tariful
şi învalabil.

Manuscrisele nu se în-
napoiacă.

Iuliu Maniu.

De mult se aştepta o clarificare în chestiunea tratativilor dintre guvern şi comitetul nostru național.

Atmosfera era plină cu fel de fel de combinații şi nu arareori *fantazia* şi-a făcut ravagiile sale.

Se aştepta un cuvânt limpede, hotărât şi demn de încredere.

Şi iată că el a venit dela locul cel mai competent.

Bărbatul, care a fost sufletul delegației de trei, emisă de comitet pentru a discuta cu Tisza — Dr. *Iuliu Maniu* își spune cuvântul în *Pester Lloyd*, marele ziar din Budapesta.

Ceeace spune D-l Maniu în vas-
tul său articol este nici mai mult
nici mai puțin decât *programul de viață* al neamului românesc din Transilvania şi Ungaria.

Deja prin originea sa, D-l Ma-
niu, ilustrul descendent al marelui
Bărnuț, e predestinat de a fi concre-
tizarea desăvârșită a aspirațiilor
neamului românesc.

În mod imperativ acest om nu
poate gândi, nu poate vorbi şi nu
poate lucra altcum, decât așa cum
pretinde *sufletul* acestui neam, a
cărui clasică expresiune a fost lu-
minata generație din trecutul nu
prea depărtat care în frunte cu
Simeon Bărnuț, a croit cărarea, care
singură poate duce la biruință acest
neam.

Adânc cunoscător al acestui tre-
cut, Iuliu Maniu are şi puterea să
ni-l înfățişeze în culorile cele mai
limpezi.

Suflet curat — un *anima can-
dida* şi consecvent în toată activita-
tea sa politică de până acum, Iuliu
Maniu are darul să provoace cea
mai desăvârșită încredere şi să dea
cuvântului pe care-l spune *puterea
unui crez*, în fața căruia mulțimea
ca sub puterea unei forțe superioare
se pleacă şi se închină.

De când îl cunoaştem, Iuliu
Maniu a rămas acelaşi: *Stăncă de
granit în mijlocul valurilor*, așa
cum trebuie să stea un neam, care
reprezintă astăzi trei milioane şi ju-
mătate de oameni, care are o voință,
o putere şi un ideal.

În articolul său I. Maniu nu-şi

mărturisesc numai crezul său, ci
credința noastră a tuturor.

În cuvântul lui trăiește, se afir-
mă şi se agită un neam întreg. Din
rostul acestui cuvânt se desprinde
adevărul, așa cum e el: puternic,
neînduplecat, amenințator şi vecinic.

Pe când alții ar fi gata să se plece
în fața marelui jongleur, Iuliu Ma-
niu conștiiu de tăria pe care-o re-
prezintă nu se poate mulțămii cu
classicele *negativități* ale contelui. Un
neam vrea mai mult. Acesta își are
partidul său, își are programul său
politic, își are idealul său şi posedă
şi cuantul de tărie pentru a-și păș-
tra aceste comori şi pentru a-le
duce la realizare.

Iuliu Maniu își dă perfect seamă
de aceasta, când spune:

*„Între politica de stat a Un-
gariei şi popoarele sale nemaghia-
re, cu deosebire între poporul ro-
mân, care după număr e cel mai
mare şi care în urma conștiinței
sale naționale dezvoltate este în
prima linie de considerat, s-a for-
mat — în ce priveşte finta finală
a vieții de stat și modul împlini-
rii afacerilor de stat — în cur-
sul timpurilor o deosebire de ve-
deri atât de esențială, iar între
concepțiunile lor o prăpastie atât
de adâncă, încât o colaborare ar-
monică și în consecință o viață
de stat normală este eschisă.”*

*„Prin aceasta se explică, pen-
tru ce poporul român vede în
forma actuală de stat și în stra-
tul social al rassei ungare, care
susține această formă de stat, nu
numai un pctivnic ci și un dus-
man și tot astfel se explică: pen-
tru ce poporul românesc nu s-a
contopit cu nici una din institu-
țiile acestei forme de stat. Nici
una din bucuriile sale, din spe-
ranțele sale, din tradițiunile sale
și nici din ambițiunile sale nu
sunt concrescute în sufletul său cu
această formă de stat și poporul
românesc se simte în adevăratul
înțeles al cuvântului fără patrie
în patria sa.”*

Cine și-a uitat de realitatea, care
stăpânește în acest stat, ceice au
fost amețiți de frazele contelui Tisza
cetească aceste adevăruri. Ele sunt
espresia de a fi a acestei țări și a
neamurilor cari locuiesc aici.

Dr. Maniu își încheie articolul
cu aceste cuvinte:

*„Noi avem încredere în cauza
noastră dreaptă și ne încredem
înainte de toate în instinctul sănătos
de viață al statului, care nu poate
evita mult timp calea necondiționat
necesară a unei conduceri de stat
naționale, pentru a se putea sus-
ține. Până atunci partidul na-
țional român nu poate alege alt-
ceva decât lupta politică cea mai
rezolută, pe care n-o poate amuți
o încercare fără rezultat, dar pe
care o va continua cu toată hotărâ-
rea, în ori ce caz însă cu arme
legale.”*

În hoc signo vinces!
Acesta e glasul celor trei mi-
lioane și jumătate de oameni. Așa
vorbește un neam conștiiu de sine
și de tăria pe care o reprezintă.

În această mărturisire de cre-
dință se agită milioane, cari vreau
ceva, cari simt fiorul vieții, cari
sunt gata pentru orice și mai ales
pentru lupta, la care nu pot re-
nunța decât cei condamnați să
piară.

Câmpul libertății cu frământă-
rile sale, cu glasul profetic a lui
Bărnuț, cu jurământul celor patru-
zeci de mii de Români cari repre-
zentau neamul românesc din Tran-
silvania și Ungaria reinviază din
lumea sa legendară.

De acum avem o încredere,
simțim un puternic îndemn la
fapte, știm ce vrem și toate acestea
ni-le-a dat Dr. Iuliu Maniu al cărui
cuvânt sună astăzi ca cea mai atră-
gătoare muzică a viitorului.

Ne apropiem de el, îl ascultăm
și promitem că-l vom întovărăși în
lupta, ce o anunță în numele ne-
amului românesc.

**Răspunsul regelui Carol
la adresa Senatului.** Primind de-
legația Senatului, care i-a prezentat
altăieri răspunsul la Mesajul Tronului,
Regele Carol a rostit următoarea cu-
vântare:

Domnule Președinte!
Domnilor Senatori!

Cu adâncă recunoștință primesc
mărturisirile de dragoste și devota-
ment ce Ne arătați din partea Se-
natului.

Caldele și patrioticele cuvinte
cu care întâmpinați reformele sociale
și politice ale guvernului Meu sunt
cea mai bună cheazășie de sprijinul
ce veți da pentru înțeleapta lor cer-
cetare și ducerea lor la bun sfârșit.

Nu mă îndoiesc că odată cu îm-
bunătățirea stărei economice și a
iubiților noștri săteni, se vor lua mă-
suri nimerite pentru îndreptarea stării
sanitare a comunelor rurale, precum
și pentru întărirea unei adminis-
trații adevărat părintești.

Cu bucurie constat că scumpa
noastră armată va avea din partea

Domnilor-Voastre întreaga solitu-
dine pe care o merită, spre a fi și
pe viitor la înălțimea mării sale che-
mări.

Organizarea noului teritoriu aş-
teaptă de asemenea înțeleptele Dom-
nilor-Voastre măsuri legislative și
administrative pentru o cât mai strân-
să alipire la Patria noastră.

Din tot sufletul vă mulțumesc
d-lor senatori, pentru bunele urări
ce aduceți Reginei, Mie și Familiei
Mele.

Votarea propunerii de revizuire la cameră

Discursul de încheiere al prim-ministrului I. C. Brătianu.

În ședința de Miercuri seara
a camerei române s'a votat, pre-
cum am anunțat, în mijlocul a-
plauzelor entusiaste ale camerei
aproape cu unanimitate de voturi
(un singur vot a fost contra) pro-
punerea de revizuire a Constitu-
ției. Înainte de a se da acest vot im-
portant, la care s'au unit, cu o
singură excepție, toate partidele
parlamentare române, prim-mi-
nistrul I. C. Brătianu a rostit un
important discurs, în care răspun-
zând nedumeririlor exprimate în
discursul discuției de diferiți ora-
tori ai opoziției a făcut următo-
arele enunțări, cari fixează punc-
tul de vedere și planurile partidu-
lui liberal în ce privește esecutarea
reformei agrare și electorale:

I.

Reforma agrară.

Domnilor deputați! Deși o să
avem prilej să continuăm discuținea
asupra declarațiunii care e în des-
bateri astăzi, cred că este bine să nu
lăsăm să se închidă nici această primă
parte a desbaterilor, fără ca, într'o
scurtă expunere, să repet care este
cauza inițiativii, ce am luat-o ca par-
tid, propunând reformele constituționale,
care este scopul pe care-l urmărim.

Într'o situație nouă internațio-
nală a apărut și s'a manifestat în ochii
tuturor adevărata însemnătate a rega-
tului nostru, care a putut surprinde
pe acei cari nu cunoșteau România, dar
care nouă nu ne apare decât ca rezul-
tatul direct al însușirilor și al forțelor
acestui stat.

Despre femei și feminism.

Conferință ținută în Deva la 15 Febr.

De Lucreția de Costa-Nicoară.

— Fina. —

Dar vine evul mediu, se apropie
renașterea femeii. Colo în zare apar
cavalerii creștini ai apusului înarmați
în zale și colfuri strălucitoare. Iată
Tancredi, Lusignani, Gotfried Bouillo-
ni etc. Mulți cavaleri își închinău vi-
teja și armele în cinstea femeii și pur-
tau culoarea ei favorită. Femeia ajunsă
divinizată.

Iar trubadurii și menestrellii cân-
tau frumuseța și castitatea ei. În jocu-
rile florale dansa era arbitru și in-
cununa pe cel victorios în lupta cânte-
celor.

Deviza cavalerului medieval era:

Lui Dumnezeu sufletul
Viața-mi este a regelui
Damelor le dau amorul
Mie îmi reșiz onorul.

Dacă trecem pe clasicul pământ
al Italiei, unde gențile răsar ca din
pământ, căci vecinicul azur al cerului
încă o pleiadă de femei ilustre. Aici e
Elena Carnare, Novella Andrea, și al-
tele ocupând catedrele înalte. Univer-
sitățile din Padua și Bologna erau cer-
cetate și de femei. Ele studiau fizica,
literale și drepturile.

Pe timpul renașterii aflăm în
Roma pe celebra Vittoria Colonna ca-
rea a fost renumită nu numai prin
frumuseța și arta poetică ci și prin
virtutea ei. Italia era într'adevăr atunci,
latina gintă, carea în artă și în știință,
mergea în fruntea altor ginte mari!

Vedem cum însuși Shakespeare,
în drama sa intitulată: »Comersantul
din Venetia« pune pe Portia, o patri-
ciană avută, să îmbrace talarul de iu-
rispudent și să aducă fălmoasa jude-
cată pentru ovreul Shylock, căci Sha-
kpeare, cunoștea pe atunci nivelul cul-
tural la care se afla femeia în Italia.

Dar nu ar încăpea în îngustul ca-
dru al acestei conferențe, dacă ași voi
să citez și numai o parte din femeile
de renume.

De aceea, să ne grăbim dar, a a-
junge la femeia ce ne stă mai de
aproape, la Româncă.

Voi să vorbi despre dansa, îmi
aduc aminte de cuvintele Italianului, a
d-lui Bosl, carele ținând mai anii tre-
cunți o conferință la Ateneul din Bucu-
rești, astfel a grăit adresându-se către
damele române, jumătate italienește,
jumătate pe românește:

»Doamnelor, io so bene, che voi
tutte, siete ruppe din soare!« Pe lângă
aceea, că d-l Bosl a voit să salute da-
mele române cu acest compliment,
constat încă una, și anume, că d-nul
Bosl a aflat, că Românul este un ca-
valer înăscut, când el, Românul, ad-
mitte, că femeia poate fi ruptă din

soare. Soarele e curat, că poporul zice:
curat ca soarele... Soarele e și sfânt că
doina populară zice: »Sfântul soare, stă
să joare«.

Aceasta denotă că Românul știe
aprecia femeia. Iar soția este egala sa,
e partea cea mai bună a sufletului său.

Chiar doinele noastre confirmă
pe deplin, că și noi Românii avurăm
evul nostru de cavalierism, mulțămim
femeii*) și e mare asemănare între
sentimentele ce inspiră Românului fe-
meia și între acele cari agitau cavalerii
și trubadurii.

Iată ce zice doina:

De-ași avea o puionță
Și trei gloanțe în punguliță
Și-o surioară de bădiță.
De-ași avea pe gândul meu
Un cal aprig ca un smeu.

Iată aici cavalerul român cu cel
medieval, înarmat din creștet până în
tâlpă; iată amorul și calul care-l duce
în luptă. Acum cu șapte frați, tot ca
dânsul înarmați și pe smei încălecați
și iată ceata de cavaleri când pornesc:

Șiește frați,
Faceți eruse și jurați
Vii în vesi să nu vă dați.

Vedeți dar, că doina ne spune, că
pe lângă arme și frați de cruce, pentru
a fi cu desăvârșire cavaler, eroului doi-
nei îi mai trebuia și o pulculiță în
cinstea căreia să facă și el voinicii**)

*) Urechie.

**) V. Urechie, femeia Română.

Iar când ne înălțăm privirile către
doamnelor române, către acele soții și
mume, cari puseră temelii trăinice
neamului românesc, sufletul nostru e
pătruns de pietate și recunoștință.

Doamnelor române erau evlavioase,
harnice, soții virtuozose și bune mame.
Ele trăiau o viață retrasă în vechile
cule boleroști, înconjurare de suita și
servitoarelor lor. Petreceau lucrând la
minunatele broderii și țesături și făcând
odoare pe seama mănăstirilor. Până în
ziua de astăzi se află — zice Odobescu
— bucăți din aceste prețioase lucrări.

La Constantinopol chiar erau foarte
aprețiate obiectele artistice lucrate de
mâinile Românelor.

Singura lor petrecere și veselie
era aceea, când se întâmplă vre-un bo-
țec sau nuntă. Aceste din urmă mai
vărtos aduceau multă voie bună și era
unicul prilej de convenire socială.

Când năvălau Turcii în țară multe
din aceste jupăne fuseră robite și
duse de le dispărea urma.

Iar boerii țării, pe acele vremuri
grele erau în vecinică luptă cu dușma-
nul. La venirea unui Domn o luau
peste hotară, treceau în Polonia, în
Transilvania — familia arareori îi pu-
tea urma; astfel, soția sau flica rămasă
acasă, afla adăpost în mănăstiri ba a-
deseori, acolo trăiau până la sfârșitul
vieții.

Și totuși, aceste femei fură adese
adevărate eroine.

Toate cunoaştem legendara figură,

pe mama lui Ștefan cel Mare. Ea în-
chisă porțile cetății Neamtu îndemnând
pe fiul său rănit, ca să învingă pe
dușman cu restul unei oștri zdrobite!

Asemenea despre d-na Stanca, so-
ția lui Mihail Viteazul, istoria face a-
mintire ca de o ființă nobilă, devotată
cu trup și suflet bărbatului și cauzel
pentru care el lupta.

Tot așa Elena, soția lui Petru Rareș
a fost o fire eroică pe lângă aceasta
era înțeleaptă și bună sfetnică a soțu-
lui ei.

Dar apoi cât este de emoționantă
istoria soției lui Vasile Lupu

Gaspar, străin de origine, ajuns
Domn al Moldovei, iubește pe soția lui
Vasile Lupu, flica lui Boțoc, curtean
de al lui Gaspar; de aceea, acesta a-
runcă în temniță pe Vasile Lupu și vrea
să-l dea morții.

Atunci Gaspar zice Doamnei: Vezi,
viața bărbatului tău este în mâinile
mele; zici că îl iubești, scapă-l dară. Tu
poți face aceasta cu o desmerdare, cu
un suras al tău.

Iar ea răspunde: »Este bărbatul
meu, Doamne, el poate muri; ferele de
pe mâinile lui, sunt ferele nedreptății,
— ci, va veni o zi de dreptate! Nu, nu
voi deslega lanțurile sale cu prețul
ce-mi ceri. Lanțurile tale sunt mai pu-
țin grele decât desnoarea«.

Și, Vasile Lupu, nu peste mult,
deveni cel mai glorios domn al Mol-
dovei.*)

*) Urechie, Opere compl.

preocupărilor și muncii multor oameni de seamă, diriguitorii ai acestui stat și încă multă vreme va trebui să facă, din partea noastră a tuturor, pe deasupra granițelor partidelor, obiectul esențial al grijilor noastre patriotice. Ea cuprinde chestiuni de ordin economic, ea cuprinde chestiuni de ordin educativ, ea face obiectul unui program, și a unei activități întregi. În mijlocul, acestul program apare chestiunea agrară, ca una din punctele esențiale ale situației țării noastre.

Chestiunea agrară la rândul ei cuprinde părți multe, cari, dacă nu deopotrivă, dar în orice caz împreună trebuie să facă obiectul solicitărilor noastre. Dar printre aceste probleme la cari intră regiunile mici proprietăți îndrumarea tehnicii agricole a țării, educația de orice fel a acestei țării, instruirea rurală, organizațiile de credit, dezvoltarea spiritului de economie, în mijlocul și alături cu toate aceste preocupări se ridică și chestiunea repartiției proprietății, adică a distribuției solului între marea și mica proprietate.

Noi credem că este nevoie ca actuala repartiție a proprietății să fie schimbată în folosul micii proprietăți.

Este o credință a noastră veche. Sunt zeci de ani de când ne-am îngrijit de crearea instituțiilor prin care această operațiune trebuie îndrumată și accelerată.

A venit însă azi un moment pe care-l considerăm excepțional în dezvoltarea acestei chestiuni, și avem convingerea că situația generală se arată astfel încât azi așare în ochii tuturor nevoia acestei schimbări de distribuție.

Chiar cei care eri — și din discursurile conservatorilor din Cameră, eu vreau să rețin numai nota aceasta, — chiar cei cari eri considerau că am face un pas înapoi în dezvoltarea statului dacă am reduce din suprafața proprietății mari pentru a întinde proprietatea mică, chiar aceia azi recunosc necesitatea accelerării acestui proces.

Pentru realizarea acestei transformări de repartiție, noi am constatat că între alte măsuri, e nevoie și de o măsură excepțională, care e aceea a exproprierei și că pentru această măsură specială avem nevoie de o măsură legală excepțională, care ne impune o revizuire a Constituției.

Cum restul întreg al programului nostru, îl putem înfăptui fără revizuirea Constituției, era firesc ca obiectul discuției de azi, adică al unei reforme constituționale, în ce privește chestia agrară, să se reducă la cererea de azi, adică la posibilitatea exproprierei.

Astfel trebuia considerată chestiunea exproprierei. Ea nu trădește prin ea însăși, ea nu e un scop. Ea nu poate să fie explicată ca isvorând dintr-o ură de clasă. Ea face parte dintr-un complex întreg și e o necesitate reală, fără de care nu se poate aduce la îndeplinire programul complet pe care trebuie să-l executăm.

Partidul conservator-democrat, a înțeles din ziua întâi necesitatea reformelor. Dar chiar partidul conservator, s'a apropiat prin vocile cele mai rigide, în convingerile lor conservatoare, adică prin cei mai tineri, pe care

nu l-a mlădiat încă experiența vieții, cum e cazul celor mai în vârstă. Chiar ei au recunoscut, necesitatea unei alte distribuiri.

Ba, mai mult, au recunoscut și necesitatea unei măsuri excepționale, deoarece au admis nevoia de a vinde bunurile de mână moartă.

Mi se pare, că respectul proprietăților stabilite prin voința legitimă a celor cari nu mai sunt, trebuie, în sufletul acelor cari vor și pretind că sunt reprezentanți ai tradițiilor trecutului, să fie cel puțin tot atât de tare ca și cel pentru drepturile proprietăților individuale cari și-au dobândit azi proprietatea.

Astfel se înfățișează chestiunea în concepțiunea noastră inspirată de de ce poate fi conservator în sufletul unui liberal.

Respectul pentru tradițiune, ca și respectul pentru Constituțiune, sunt doar idei conservatoare. Cum puteți proceda la asemenea operațiuni, fără a cere revizuirea Constituțiunii?

Conservatorii însă, domnilor, au mers mai departe și au zis: recunoaștem și noi, că luând astfel pe căi piezișe și puțin conservatoare bunurile de mână moartă, această nu este o operațiune suficientă. Vom invita deci pe toți proprietarii să dea de bună voie, și ne legăm să-i facem să dea de bună voie; căci dacă nu se vor supune le vom aplica atunci sancțiunile!

Sancțiunile pentru unii, cum s'a explicat la Senat tot de reprezentanți conservatori, înseamnă pur și simplu un îndemn și o încurajare, iar pentru alții sancțiune înseamnă o impunere, sub forma de impozit sau alta, care poate să meargă până la confiscare. Și atunci, în loc să ajungem la despăgubire legală și contra justă valoare, cădeți într-o confiscare arbitrară, care poate să aducă adevărată pagubă intereselor proprietarilor pe care voiți să-i reprezentați.

Voi o expropriere, nu voi o confiscare. Voi evaluarea dreaptă actuală a pământului. Noi nu înțelegem o astfel de expropriere pentru că nu pornim dela nici un simțământ de ură. De ce am avea ură în contra proprietarilor? Vă credeți oare dv. mai proprietari decât noi? Credeți oare că simțul proprietății crește numai cu numărul de hectare ce posedăți?

În familia mea, sunt proprietăți cari de 500 de ani, nu s'au vândut. Aceasta nu este o tradiție de proprietate? Dar dintr-o noie, pe toată banca ministerială, este vre-unul singur care să nu fie mare proprietar?

Dar noi credem că interesul mării proprietăți este în armonie cu reformele pe care le propunem; noi credem că este în interesul mării proprietăți ca ea să apară totdeauna, și mai ales în momentele de azi, în acord complet cu interesele generale și superioare ale Statului; noi credem, că totmai îndeplinind reforma de azi, înaintea reformei electorale, dăm posibilitatea mării proprietăți ca să-și creeze un capital nou moral, pe care ea trebuie să-și lădă desvolte, pentru a putea să dirijă încă, ori care ar fi reformele electorale, soarta acestei țări.

Înțeleg preocupările care s'au expus, cerând ca despăgubirile să fie judecate de cei care pot inspira mai multă încredere. De sigur mai multă

încredere decât justiția, în asemenea materie nimeni nu poate inspira.

Trebuie deci făcută astfel reforma, înrât justiția să poată să-și spună cuvântul său.

Chestiunea română în cameră.

În cele două zile din urmă s'a discutat mai cu vioiciune chestiunea română în cameră. An ursori discursuri doi deputați de-ai noștri, d-nii Damian și Dr. Vaida, fiind ascultați cu interes. Ei au relevat mai multe momente ale chestiunii române, au rectificat greșelile și falșițiile vorbitorilor unguri și au susținut cu convingere punctul de vedere al partidului național român.

Alaltăeri a produs haz interpelația lui Săghi, despre care am dat eri informație. Săghi a cerut de la Tisza să împedecă pe cale diplomatică intrunirea Ligei la București, pe 29 Martie, în care se va face o discuție asupra tratativelor cu Români și a noiei legi electorale din Ungaria.

Tisza i-a dat deslușiri, capacitându-l că lucruri întâmplare în state străine nu pot fi tratate pe cale diplomatică decât dacă au loc fapte jignitoare pentru cinstea, prestigiul și conștiința unui stat; acestea dau dreptul la o ingerință. În consecință Tisza a declarat, că nu are să facă nici o intervenție.

Săghi n'a fost mulțumit cu răspunsul, s'a revoltat și era p'aoi să proclame în cameră războiul României... Sărmană Ungarie, cu ce oameni politici te-a alduit Dumnezeu!

Discursul d-lui Damian.

După ce în ședința de alaltăeri ministrul Teleszky a prezentat proiectul de buget, a luat cuvântul deputatul nostru din Zarand, Vasile Damian. El a constatat, că numai pe calea, ce a apucat-o guvernul făcând schimb de idei cu reprezentanții Românilor, se poate rezolvi chestiunea de naționalitate, iar nu cu procedeu de opoziție, care nu vrea să recunoască existența partidului național român.

Accentuază apoi motivele pentru cari a eșuat pactul. Arată, că în expozitul, ce l-a făcut Tisza în cameră a spus, că numărul circumscripțiilor electorale de majorități române s'a redus de la 42 la 27. Aceasta este o nedreptate, pe care guvernul o face față de un popor pentru-că acesta ține la ființa sa etică. Este o răpire de drepturi, care nu se poate motiva cu nimic.

Combate apoi aserțiunea lui Tisza, că nu se pot executa cele mai principale dispoziții ale legii de naționalitate. Arată ce direcție marchează această lege și se ocupă în special cu §-ul 27 în care se dispune aplicarea de oficiali naționaliști în posturi administrative și judecătorești. Relevează și §-ul 17 unde se fixează dreptul naționalităților

cu privire la limba de instrucție în școale. Se zice, că legea de naționalitate nu se execută din cauza urei, ce o nutrește poporul român față de unguri. Ca să arete d-l Damian, că aceasta nu e adevărat, aduce două cazuri din Zarand, cari dovedesc contrarul.

Cam cu 15 ani înainte — spune dl deputat — se discuta în reprezentanța Bradului care limbă se fie limba oficială. Să înțelege, că reprezentanța a decis pentru limba română, căci numărul Românilor e de 2600 pe când a Maghiarilor abia de 200. La propunerea mea însă s'a decis, ca pe lângă limba română să se decreteze și limba maghiară, ca limba protocolară. Primpretorele întâlnindu-mă la câteva zile, mi a adus mulțumită, la însărcinarea prefectului, pentru sprijinirea limbii maghiare. Dar în urmă ce s'a întâmplat? Autoritățile județene n'au considerat hotărârea reprezentanței comunale numai în ce privește limba maghiară și a rămas ca limbă protocolară numai limba maghiară. Eu am interplat de mai multe ori pe notar, dar lucru, sub diferite pretexte a rămas neschimbat, poate la ordin mai înalt. Prefectul județului era baron Szentkreszthy György.

Un alt caz e cu limba comună din comunele cercului Bradului și a Bălei de Criș. În toate comunele limba oficială și protocolară este cea maghiară, deși abia în trei comune sunt unguri. Celelalte 70 sunt curat românești. Români, cari nu pricep unguște, nu știu cum să face și ce să pretrece la chivernisirea comunelor lor.

lată cum s'a călcat și se calcă în picioare legea de naționalitate.

Di Damian arată, că comitetul n'a putut să primească propunerea lui Tisza, ca să accepte un nou program politic; dovedește, că scopul legii lui Apponyi este să lipsească naționalitățile de școalele lor; arată că în Ungaria e stăpână o singură rasă, și își exprimă credința, că divergențelor naționaliste numai democrația adevărată le poate pune capăt.

În fine declară, că primește propunerea d-lui Dr. Mihali.

Discursul dep. Dr. Vaida.

În ședința de eri a camerei a luat cuvântul la desbaterea chestiunii române ca primul orator dep. Dr. Vaida-Voevod, care într-un discurs magistral, presărat cu multe observări usturătoare, a răspuns cu deosebire enunțatiunilor făcute de deputații opoziționali, reducându-le la adevărata lor valoare. Pân'ce vom primi textul autentic al discursului d-lui Vaida, dăm aici un scurt resumat:

D-l Vaida a constatat mai întâiu că între partidul național român și guvern nu există nici un fel de pact. Cu același drept s'ar putea spune, că există un pact secret și între opoziție și guvern, căci altfel cum s'ar putea explica succesul contelui Tisza de-a fi mormit opoziția să participe la desbaterea camerei și să o atragă la o discuție atât de estinsă, cum de mult nu s'a mai pomenit în camera ungară.

Români sunt politicește atât de maturi, ca să știe și să simtă, că, în ce privește chestia naționalităților, guvernul ungar trebuie să urmeze cu to-

tul o altă tactică, decât până acum. Oratorul arată pe larg ce-ar trebui să facă guvernul, folosindu-se în expunerile sale de diferitele momente ce s'au ivit în decursul tratativelor și a desbaterei chestiei române.

D-nii conți — continuă oratorul — ne fac împutarea că nu suntem democrați. Protestăm în contra acestei acuze nefondate. Pe Vázsonyi îl mai înțelegem, căci el este »democrat de rasă«, dar protestăm și în contra acuzelor sale. Noi Români n'avem de soții fete de magnați, n'avem nici latifundii. Noi suntem democrați-conservativi, fiindcă reprezentăm un popor de țărani. Să ne dovedească și opoziția unită democrația ei, de pildă prin prezentarea unei rezoluțiuni, în care renunță la toate titlurile și rangurile ei. De altă parte opoziția ar fi avut prilej să continue obstrucția ei tehnică și în contra reformei electorale a lui Tisza, dar ea a preferat mai bucuros să se lase scoasă din cameră în mod comod. Mai vehement și mai turbat ne-a atacat Polonyi. (Tisza îl intrerupe pe orator: Bucurați-vă că nu v-a lăudat! Mare ilaritate).

D-l Vaida polemizează apoi cu Polonyi și cu ceilalți opoziționali, motivează eguarea tratativelor și de încheiere se alătură la rezoluția prezentată de dep. Dr. Mihali.

Tisza vorbește din nou.

După dep. Vaida a luat cuvântul contele Tisza motivând pentru ce nu poate accepta rezoluțiunea prezentată de Dr. Mihali care — după părerea sa — stă în contradicție cu unitatea politică a statului național maghiar. Nu acceptează nici propunerea prezentată de dep. Gieswein, care așteaptă rezolvirea chestiunii naționalităților dela revizuirea legii naționalităților.

Reflectând lui Dr. Vaida, regretă că acesta s'a ocupat mai mult cu atacurile lui Polonyi conchizând pe baza acestora la imposibilitatea restabilirii păcii. Ar fi fost mai consult să fi luat ca bază discursurile dep. Apponyi, Bethlen, Desy sau ale oratorilor guvernamentali, cari au relevat în mod obiectiv necesitatea unei înțelegeri. De încheiere dă expresiune din nou dorinței guvernului, de-a se ajunge la o înțelegere cu naționalitățile, promovându-le și întărindu-le situația, însă în așa fel, ca unitatea politică a statului național maghiar să rămână neatinsă.

În ședința de eri după amiază a camerei au mai luat cuvântul la chestia românească deputații W. Copony și W. Meltzer.

Bugetul pe 1914—15.

Teleszky, ministrul de finanțe, a prezentat în cameră proiectul de buget al Ungariei, pe un an, din 1 Iulie 1914, până în 30 Iunie 1915. Din acest prilej ministrul a ținut un lung expozeu, în care a înșirat o mare mulțime de cifre, a vorbit despre politica financiară a guvernului și despre situația economică a țării.

Bugetul și expozitul lui Teleszky nu se deosebesc în esență de bugetele anterioare. O singură excepție este că bugetul prezentat se urcă cu

Doamna Elena, a lui Matei Basarab, asemenea a fost o soție vrednică și înțeleaptă, care mult a contribuit la răspândirea învățaturii. Ea a zidit biserică și a lăsat a se tipări multe cărți bisericesti, ceace era un mare merit pe acele vremuri lipsite de carte. Nu era străină nici în afacerile politice ale țării, și au rămas câteva scrisori dela ea adresate principelui ardeleanesc Rákoczy.

Aceasta a fost femeia la Români; creștină evlavioasă, soție iubitoare și mămă gingașă. Dar în vremuri de restriste ele deveniau eroice. Iată de ce, mai puțin la număr, Români totuși luptau ca niște lei și se reintorceau victorioși. Femeia româncă era înspăritoare de glorie.

Astfel a fost starea femeii în Orientul Europei.

Din Apus însă începeau cu încetul doctrinele enciclopediștilor francezi. Spiritul omenesc clocotea și lumea, parcă mereu se prepara la ceva mare.

Nona Heloisă a lui L. I. Rousseau creă noțiuni noi despre frumusețea naturii, despre referințele bărbatului și a femeii. Emi, tot a aceluiaș autor, se ocupa cu un sistem nou de educație, iar Contractul Social agită mințile și produse fermentație în toate părțile sociale.

Și rodelo se iviră, căci lumea de odată se pomeni cu o mare cataclismă socială. Revoluțiunea franceză izbucni.

În mijlocul furiosului uragan se aud țipete de teroare și răcnetul deslănțitelor mase; iar sunetul Marseillei completa aceasta fioroasă și tot-

odată măreața simfonie, ca exemplu de desrobire a popoarelor din toate timpurile.

Atmosfera se transformase, — orizonturi noi se întrevedeau. Nimeni nu mai voi a ști de vechiul sistem. Vederi noi, curente nouă. Femeia și subit revoluția aceasta crâncenă, stete neclintită alături de bărbatul ei, ca regalistă, ca girondistă sau iacobină. Vedem pe viteaza Charlotta Corday jertfindu-și viața, omorând pe teribilul Marat în scaldă.

Între femeile de spirite girondista dna Roland, carea după ce s'a apărât înaintea tribunalului revoluționar, a murit ca o eroină sub ghilotină.

Tot așa devotată cauzei a fost dna Tullien. La dansa voiam să ajung, căci chestia feminină este legată de numele ei, întrucât dansa fusese prima, carea îndrăsnise a vorbi înaintea Conventului despre drepturile femeii și despre egala ei îndreptățire.

Robespierre însă carele se afla atunci în capul regimului de teroare, a aruncat-o în temniță, căci se vede că acest setos de sânge, sub sfânta deviză »Libertate, Egalitate«, nu înțelegea și pe femeia

Doamna Tallien fuse însă eliberată din închisoare chiar de soțul ei, de dl Tallien, când acesta veni la putere; și tot Tallien a decretat în urmă cădere și moartea prin ghilotină a lui Robespierre.

Și de atunci înceoace, ideia emancipării femeilor tot mereu a ispitit printre oameni. Chiar și bărbați și fi-

losofi, precum Iohn Stuart Mill, a luptat pentru înfăptuirea ei.

Vedeți D-Voastră, cum gingașă viorică, ce crește de veacuri adăpostită la umbra stejarului și-a ridicat și ea cășporul și a apucat a învidia puterea acestuia. Ea răvnește la năprasnicele furtuni și trăsnete ce se descarcă adese peste trunchiul lui!

Astfel și femeile, doresc câmpul de luptă deschis, agitațiile politice, parlamentul, hărțuile și modul de câștig ce până acum fusese rezervat numai bărbaților.

Eu nu sunt reacționară, admit și doresc pentru femeile cea mai vastă cultură și instruițiune, dar nu văd folosul cel mare ce ar rezulta pentru omenie, atunci când femeia va fi constrânsă a ocupa atâtea ofii și a neglija prin aceasta creșterea propriilor ei copii.

Căci, să nu mi se zică, că o guvernantă singură va fi în stare a da o educație tot așa de îngrijită ca o mamă bună. Vorba Românilui: pe cine nu-l doare nu leagă.

A lumina, a instrui pe femeia ca și pe bărbat, este minunatul secret pentru toate scopurile raționale — zice d-na Staël.

E meritul secolului nostru că a înțeles aceasta problemă și că își face onoare a o deslega și a îndeplini cu succes tot ce au susținut spirite mari ca Rousseau și Michelet și alții, pentru a promova instruițiunea femeii.

Iată, universitățile le sunt deschise și toate facultățile le primesc. La Paris, la Berlin, Londra Milan, Peterg-

burg, New-York și București, aflăm femei studiind litere, medicină, filosofie etc.

Carierele de avocat, profesor, medic li sunt deschise, dar aceasta nu ajunge. Ele cer dreptul de vot, și chestiunea aceasta a luat mari proporții, mai vârtos în Anglia și Franța.

Sunt două curente feministe. Unul carele dorește instruițiunea femeii pentru scopul agnisiunii oneste; sunt fete rămase orfane, sunt văduve săraee, altele cu copii, în chipul acesta ele pot câștiga de-ale tralului și nu sunt silite a cobori pe povârnișul imoralității. Într-aceste este și d-na Rosa Mairäder, Lady Aberdeen ș. a. eu însă-mi mă alătur la părerea lor.

Al doilea curent și cel mai gălăgios, este acela, care dorește vox for women, adică vot pentru femei.

Ne sunt cunoscute luptele tumultuoase și atentatele grozave ale sufragetelor — ele zic că scopul sfințitește mijloacele.

Noi Româncele, mai vârtos cele de dincoace de Carpați, avem alte dureri, alte trebuințe de-ocamdată, mai grave, mai arzătoare decât aceia, de a ne pierde în vâltoarea cosmopolită a feminismului universal.

Femeia Română dela noi, pe lângă aceea că își însușește o cultură și instruițiune aleasă, tînde spre alt ideal, mai înalt, mai sublim, decât votul femeii. Ochi ei sufletești au în vedere în prima linie idealul național, adică binele comun al unei națiuni, în virtutea căruia ea înainte de toate se năzuiește a-și crește copii în vechea

lege strămoșească, să formeze caractere fine, ca să fie vestala carea alimentează cu îngrijire flacăra sacră a iubirii de neam, a vechilor tradiții și anticei virtuți romane.

Și aceasta au dovedit-o femeile noastre și în vara trecută, când tocmai în preajma mondialului congres feminist, care se ținu în Budapesta, ele au alergat atunci la Brașov spre a se uni și ele cu toate Reuniunile lor de femei, într-un mare congres, — în care s'a înfăptuit marea uniune a tuturor corporațiilor de femei române.

Ele vor ști deci îngrijii ca atât fetele clasei intelectuale cât și cele din popor să-și câștige o creștere îngrijită proprie, de a le familiariza cu datorințele ce le așteaptă față de familie și neam, prople de a le servi și de câștig practic în vremuri de lipsă.

Căci, nickiri, influența femeii nu e atât de binecuvântată, nici într-o parte activitatea ei nu e atât de mănoasă ca pe terenul binefacierilor și al carității.

Deci, doamnele Chapman Cat și Lady Aberdeen pot și mai departe face propagandă pentru ideia marelui feminism universal în senzul dănselor, Româncele noastre vor sta la o parte, formând un mare grup separat, lucrând în sfera lor de activitate cu zelul fervent ce totdeauna a caracterizat pe Românce.

Iar Ms. Pankhurst, apriga martiră a grăvelor de foame și sufragetelor ei, vor putea asemenea isprăvi și de aici încolo nesdrăvănile lor, căci poetul zice: »Ce e val ca valul trece«

vre-o 200 milioane, față de bugetul anului 1913. Partea mare a acestei sume este pentru trebuințele nouă ale armatei.

Intratele sunt proiectate în total cu 2.264.157.883 coroane, eroagațiunile 2.264.096.830 cor. rămânând un prisos de 61.053. cor.

Telesky expune apoi în detalii bugetele singuraticelor ministerii. Bugetul ministerului de interne și de finanțe se urcă cu 9 milioane cor. asemenea și la ministerul de justiție. Speșele aceste sunt necesare pentru salare și crearea de posturi noi. În speșele comune cu Austria, contribuția Ungariei se urcă cu 54 milioane. Se recer mai multe speșe și pentru cameră, din cauza gardiei parlamentare.

Telesky vorbește despre gazul metan din Ardeal, care se va exploata în viitor. Referitor la venitul căilor ferate, acesta arată o reducere. Pentru buget va fi de importanță sporirea acestei percepțiuni.

Bugetul ministerului de culte se urcă cu 13 milioane, din care 9 milioane sunt preliniate pentru școale — natural școale de stat ungurești.

Mai amintim ca ceva nou, că din fondul de penzi se vor da stipendii la unii bălași, cari vor să învețe limbi în jinituri de ale naționalităților.

Muzica românească în Academia maghiară.

Budapesta 20 Martie.

De ani de zile n-a mai cuprins sala de conferințe a Academiei maghiare un public atât de numeros și n-au mai răsunat în această sală aplauze atât de însuflețite ca la matineul de alaltaeri, aranjat de profesorul de conservator, Béla Bartok, cu concursul Societății etnografice maghiare.

Numerul profesor, care de ani de zile cutreără munții și văle acestei țări, cu gramofonul în spate, colectând melodii populare ale locuitorilor ei, a avut de astădată norocul și fericită idea să facă ca duloasele accente ale doinelor românești să farnece, — în cel mai înalt institut al culturai maghiare, — inimile numerosului public. Și faptul, recunoscut chiar de ziarele ungurești, că jocul și cântecul celor dinci fete și flăcăi români, îmbrăcați în portul nostru românesc, pe cari profesorul Bartok i-a adus cu sine la matineul de alaltaeri, ca să poată reda mai fidel farmecul doinei românești; zic, faptul că acești fi ai neamului nostru au electrizat inimile publicului capitalei ungurești — numai măguli ne poate. Căci s-au putut convinge și pestanii, cei atât de streini de cultura țaranului român, că munții lui Avram Iancu — Românașii erau tocmai din Tebea — nu adăpostesc numai »vad oláhok«, cum erau ei deprinși să creadă.

Profesorul Bartok, care de dragul cântecului nostru popular, a învățat românește, și făcut — pe baza studiilor sale făcute la fața locului — o interesantă caracterizare a »dialectelor cântului nostru popular«, cum le numește dânsul. Din punct de vedere etnografic, dânsul a stabilit că dialectul muzicii Românilor maramureșeni se deosebește atât de mult de al Românilor din sud, încât ar părea că nici nu este un gen de muzică al aceluiași popor. Cântecul popular românesc îl împarte în cinci genuri, cari toate sunt notele tradiționale și caracteristice ale diferitelor situațiuni.

Pentru a arăta publicului farmecul acestor melodii, profesorul Bartok a lăsat ca dulceața lor să fie redată chiar prin glasul celor două românoașe, îmbrăcate în port național, despre cari ziarul ungurec »Világ« scrie:

„Ele (românoașele) au apărut în splendoarea podoabei portului lor național, în mijlocul eleganței unanime a doamnelor și damelor din Pesta, dar au scerert un succes mai mare și mai cald decât multe cântărețe-artiste de seamă.

Același ziar continuă:

»A sunat și fluterul, a sunat și cimpolul, au dansat și au cântat Românași, așa că dacă ai fi trecut cu vederea căldura și interesul cu care erau urmăriți de publicul maghiar, atunci trebuia să te gândești cu o amară bănuială la »chestia de naționalitate.« Nu mai încapă îndoielă, că opera unor oa-

meni ca Bartok — abstrăgând dela valoarea din punct de vedere științific-muzical — a fost o operă întrădevar culturală. Și azi, când această operă de cultură s'a ilustrat într-un mod atât de original și direct, gândul publicului a sburat involuntar la ceea ce noi încontinuu ne gândim, că, anume: câtă armonie ar domni în această țară, dacă în locul multelor înguste vederi politice, s'ar nzuca ca chestia de naționalitate să fie rezolvată pe baza unor puncte de vedere mai înalte culturale.

»Abstrăgând dela toate — trebuia să fi pătruns de gândul că acest admirabil și cald matineu, care ne-a desvelit noui comori prețioase, a fost un memento cultural pentru cei cari prin politica lor, desconsideră adevăratele interese ale țării.«

Cor.

ȘTIRI.

— 8 Martie 1914.

Știri din România. Cu ocazia întrunirii de Miercuri a evreilor din Brăila, a avut loc o demonstrație ostilă provocată de mai mulți studenți. Intervenind poliția, n-au avut loc incidente.

— Eri a fost așezat în sala de ședințe a Senatului bustul marelui bărbat de stat Gheorghe Gr. Cantacuzino, lucrat pe sculptorul Iordănescu.

— D-l Raoul Allier, profesor onorar la universitatea din Paris, în trecerea sa spre Constantinopol și Atena s-a oprit pentru câteva zile în București pentru a ține două conferințe.

— Din Craiova se anunță: În Calafat au fost arestați 6 bulgari suspecți din Vidin, cari trecuseră fără pașaport în România. Ei spun că ar fi fost soldați și că au venit să caute de lucru. Deoarece afirmațiunea lor pare neadevărată, se crede că ar fi spioni. Dela Calafat au fost aduși la Craiova, iar de aici au fost trimiși siguranței din București.

Un omagiu d-lui Goga. Ni se scrie din București: Alaltaseară la Teatrul Național, o comisiune compusă din d-nii Niculescu Picheru, Trancu și Verzea, a oferit d-lui Goga — după sfârșitul actului prim al piesei »Domnul Notar« — o cunună de lauri cu panglici tricolore românești, în numele casei de cetrie »Petre Luciu«.

Despre groaznica catastrofă din Veneția, despre care am amintit în numărul trecut, se mai anunță următoarele: O barcă cu vapor, care venia din Sta-Elisabeta spre Lido, având vre-o 80 persoane pe bord, s'a ciocnit în apropiere de Campo Sancta Elena, cu un torpilor. Clocnirea a fost atât de puternică, încât barca s'a rupt în două și în câteva minute a dispărut sub apă, ducând cu ea un mare număr de pasageri. Numărul victimelor nu se cunoaște, se crede însă că trece peste 50.

Marinarii torpilorului au srit imediat în apă pentru a salva pe naufragiați. De pe vaporul »Helen« și alte vase, cari staționau în apropiere au srit de asemenea numeroși marinari și pasageri într'ajutor, dar n'au putut fi salvați decât foarte puțin înși. Spasmurile, în cari se sbateau naufragiații, — după cum spun mertoii oculari — erau sfâșietoare.

Mulți dintre cei scăpați cu viață au fost grav răniți de sfărâmurile aruncate în urma exploziei cazanului de pe corabie. Scafandierii au depus o vie activitate, în decursul întregii nopți, pentru scoaterea corăbiei scufundate, ceea ce nu le-a succedat însă până în ziua următoare, când în calele vasului au fost aflate o mulțime de cadavre.

Răspunderea catastrofei e atribuită, din partea unora, cărmaciului de pe torpilor, iar acesta împreună cu personalul său susține, că torpilorul și-a ținut cursa regulată și că nenorocirea s'a produs în urma manevrării greșite a vasului scufundat. Alții susțin, că în momentul nenorocirii cărmaciul corăbiei naufragiate urmărea șorul unui hidroplan.

Până acum nu s'a putut însă stabili nici asupra cui cade răspunderea și nici numărul și identitatea victimelor acestei groaznice catastrofe.

D-l A. D. Xenopol a primit din partea studenților ieșeni următoarea telegramă:

Mândril de Ilustrul nostru profesor, studenții ieșeni trimet, noului membru al Academiei de științe morale din Paris, respectuoase felicitări și expresia caldei lor iubiri. — Președintele Centrului studentesc: St. Petrovici.

Pranz în onoarea ministrului român la Durazzo. Ministrul român în Albania d-l Burghela, însoțit de secretarul de legăție și de o escortă de călăreți, s'a prezentat Miercuri la palat, unde a fost primit în audiență de domnitor. Perechea domnitoare a oferit o masă în onoarea ministrului român, la care au luat parte perechea domnitoare, cele două doamne de o-

noare, secretarul legației române, prim-ministrul albanez, mareșalul Curții și secretarul regelui.

Pentru fondul ziaristilor au mai contribuit la redacția ziarului nostru d-nii Vasile Saltechei preot gr. cat. în Baroș 1 cor. și Alexiu Stăicu preot gr. cat. în Ludoșul-mare 2 cor.

— Cu posta de azi, administrația ziarului nostru a trimis la adresa Băncii generale de asigurare din Sibiu 88 cor. 82 fil din sumele încurșe, la administrația Gazetei, pentru fondul ziaristilor.

Un episod al serbărilor din Durazzo. Am amintit despre porumbeli duși din România și pe cari d-l inginer Cutzarida i-a lăsat să sboare peste suveranii Albaniei, la sosirea acestora în Durazzo. Ziarul »Il piccolo dela Sera« publică, în unul din numerile sale, acest caz, povestit de d-l Cutzarida, a cărui origine e albaneză și care actualmente se află în Roma. Iată cum a povestit dânsul șborul porumbelilor:

Spre a putea dovedi și mai bine sentimentele de simpatie și respect, ce poartă țara românească nouilor suverani ai Albaniei, luasem cu mine la Durazzo, doi porumbeli legați cu panglici în culorile române și albaneze. Una din panglici purta scris pe ele: »Trăiască Albania«, iar cealaltă »Trăiască România«. La sosirea lui Wilhelm de Wied, porumbelii erau destinați să zboare în jurul capetelor auguste ale suveranilor albanezi, fluturând urările lor de bun soșit. În clipa când vaporul se opri și atât de mult așteptării domnitorii ai Albaniei pășeau pe pământul ce trebuiau să stăpânească, mi și mi de urale izbucniră. Porumbelii fură și ei lansăți. Fie însă că se zăpăciră, fie că se încurcară în lungile lor panglici, ei în loc să zboare departe, se așezară la picioarele principesei de Wied, care li ridică și li mângăie cu vecinul ei »zâmbet melancolic«.

D-l Cutzarida termină povestirea acestui episod, adăugând că nu numai la Durazzo dar și la Vallona ca și în teată Albania de altfel, primirea făcută tinerilor suverani are un caracter grandios de bucurie și mulțumire.

Condannare. După alegerile județene din anul trecut în județul Făgărașului, s'a scris în foaia »Oltanul« din Făgăraș un articol, în care s-au înfierat unele pr. ceduri de la alegeri. Procurorul dela tribunalul din Brașov, a aflat, că articolul e de cuprins politic și — foala neavând cauziune, — a improccușat pe d-l Constantin Pop, proprietarul și redactorul foaiei. Eri a fost pertracțarea la tribunalul de aici și d-l C. Pop a fost pedepsit cu o amendă de bani de 150 cor. Contra sentinței s'a făcut apel.

Demonstrație contra consulului german din Varșovia. Peste o sută de studenți universitari poloni au organizat alaltaeri o demonstrație contra consulului german Brück din Varșovia. Demonstrații au spt ferestrele locuinței consulului, cu pietri, au murdărit pereții cu cerneală și au început să strige: »Piară chinuitorul fililor Poloniei!« Au desfășurat apoi un steag cu inscripția: »Germania, călăul Polonilor!« Intervenind poliția a împrăștiat pe demonstrații arestând pe trei conducători ai lor! Șeful poliției s'a prezentat la conșul, exprimându-și regretul pentru cele petrecute.

3200 de cadavre. O radiotelegramă din Odessa vestește, că dintre cei 10,000 pescari din Astrahan, plecați pe mare, înainte de a se deslănțui furtuna ce a băntuit în sudul Rusiei, nu s'au reîntors până acum decât 800 de înși. Despre partea a mai mulți de nouă mii de pescari nu a sosit nici o veste. La Azufek valurile mării au aruncat pe țarm 3200 de cadavre.

Societatea meseriașilor din Blaj. Din Anuarul Societății meseriașilor din Blaj, pe al XI-lea an de gestiune (1 Ian. — 31 Dec. 1913) estragem următoarele: Președintele Societății, d-l G. Precup, prof. gimn. în vorbirea ținută la adunarea generală a Societății arată, între altele, că biroul societății a plasat în anul 1913 zece ucenici; școala de ucenici românească a avut în cursul acestui an 107 elevi. La sărbătorile Crăciunului s-au distribuit haine pentru 55 ucenici săraci, dându-se în total ajutoare în sumă de 817 cor. 26 fleri. Pentru promovarea intereselor intelectuale, morale și sociale s-au ținut mai multe conferințe și diletanți recrutați din sânul meseriașilor au aranjat câteva producțiuni. Numărul membrilor Societății se prezintă: 11 onorari, 18 fondatori, 53 pe viață, 108 ordinari și 15 ajutători. Biblioteca încă a fost sporită în cursul anului cu mai multe donațiuni. Averea Societății, cu 31 Dec. 1913 atinge suma de 17645'72 cor., în care e cuprins și fondul Casei împreunate cu hală, de 8342'54 cor.

Moartea unui savant. Din Neapole se anunță: Profesorul Giuseppe Mercalli, directorul observatorului dela Vezuviu a fost găsit alaltaeri, carbonizat în

patul său. Prehabilit, că a adormi ce-tind și lampa de petrol răsturnându-se a incendiat patul. Profesorul Mercalli își câștigase mari merite cu cercetările sale în jurul cauzelor pentru cari erupe Vezuviul.

Știri mărunte. Din Constantinopol se anunță: În timpul furtunei de alaltaeri, fulgerul a căzut asupra palatului Porței, distrugând o parte din el.

— La New-York s'a vândut frumoasa bibliotecă Devonshire, conținând cele mai rare și scumpe edițiuni din operele lui Shakespeare și Bacon, cu 7 milioane 500 mii franci.

— Prințul Carol al României a asistat, împreună cu prințul moștenitor german, generalul von der Goltz și un mare număr de personalități oficiale, la manevrele pe cari balaloanele de boy-scuți germane le-au executat zilele acestea în pădurea Grünwald.

— Se anunță din Belgrad, că direcția telegrafelor din Serbia s-a înțeles cu cea din București ca pe viitor telegramele din Rusia pentru Serbia, Muntenegru și Grecia să se transmită peste România și nu, ca până acum, peste Ungaria. Prin aceasta se va reduce taxa de telegramă.

— După știri din Paris, judele de instrucție va lua astăzi interogatoriul d-nei Caillaux, care continuă să fie internată în închisoarea Sf. Lazar.

Primul Kinetofon vorbitor în Brașov.

În sala cea mare dela »Gewerbewerein« Numai 3 zile de văzut.

Sâmbătă în 21 Martie dela orele 2 1/2 până la 4 ore reprezentație pentru școlari. Dela orele 5 1/2, 7 și 8 1/2, reprezentații pentru public.

Duminică în 22 Martie la 2 ore reprezentație pentru militari la 3 1/2, 5, 7, 8 1/2 reprezentații pentru public.

Luni în 23 Martie la 2 1/2 și 4 ore reprezentație pentru școlari 5 1/2, 7 și 8 1/2 ore reprezentații pentru public.

Bilete se capătă la Librăria »Brașsoi Lapok, strada Porții 64, 2—2

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Noul membri la »Asociațiunea pentru sprijinul meseriașilor români din Brașov« s'au înșis următorii domni: 1. Ioan Popidan maistru tâmplar din Brașov membru fondator și 2. Ioan Moarheș pantofar membru ordinar din Dârste. Trăiască!

Reprezentație cinematografică la gimnaziul român. Duminică în 22 Martie st. n. la orele 6 seara despărțământul Brașov al »Asociațiunei« aranjază în sala festivă a gimnaziului o reprezentațiune cinematografică. Se va reprezenta »Viața și Patimile lui Ișus Cristos. Intrarea de persoană 40 fleri.

Reprezentația se dă cu aparatul cinematografic al școalelor.

Atragem atențiunea publicului nostru asupra acestei interesante reprezentațiuni.

Pentru masa studenților români s-au mai făcut următoarele contribuții: băncile »Furnica« (Făgăraș) și »cassa de păstrare« din Miercurea câte 5 cor. Banca »Victoria« din Arad 100 cor, banca »Andreiana« 20 cor.

Primească mulțimii donatori sincerile noastre mulțumite. — Direcț. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov

O prelegere interesantă. Suntem rugați a anunță că mâne, Duminică în 22. Martie a. la 11 ore va ține o interesantă prelegere în sala cea mare a magistratului orașenesc, d-l Dr Bielek Aladár secretar ministerial, trimis din partea »Asociațiunei pentru sprijinirea și ajutarea Orbilor« din Budapesta.

Conferențiarul va vorbi despre »Cestiunea Instituturilor pentru orbi, care interesează deopotrivă corpurile profesionale și învățătoarești precum și toate păturile poporului. Va fi o conferență interesantă pedagogică.

Apollo-Bio în sala festivă Sâmbătă și Duminică la 1/2, 4, 6 și 8: Danil în groapa leilor dramă în 3 acte; secretele unui amor dramă în 4 acte; prietinelor lor comun dramă, apoi vederi și lucruri comice. Muzică militară. Marți și Mercuri program nou.

Urania-Kino. Duminică în 22 Martie 1914, la 1/2, 4, 6 și 8 oare. Lupte de trântă englezești. Regele aur. Dramă socială în 3 acte. Cununia pe aeroplan. Comedie americană. Cel mai mare detectiv-slagar în 7 acte. Lupta pentru moștenire. Peripețiile senzaționale a două testamente. În rolul principal: Susanne Grandais. Cristian pune la rezon pe soacră sa. Slager umoristic. Reprezentațiunea viitoare: Miercuri, în 25 Martie la 1/2, 4, 6 și 8 oare. Diamantul familiar. Mare dramă detectivă din viața unui milenar american.

ULTIME ȘTIRI.

Desbaterea chestiunii românești s'a terminat.

— Scrisoare express. —

Budapesta Vineri 21 Martie.

În ședința de astăzi seară s'a încheiat desbaterea chestiunii românești primindu-se cu majoritate de voturi propunerea dep. Iakabffy de-a se lua la cunoștință răspunsul contelui Tisza dat interpelației contelui Bethlen.

De o deosebită importanță în ședința de azi a fost discursul dep. Dr. Vaida care, pe baza istoriei nefalsificate, a arătat că România n'au fost susținuții statului ungar și susținătorii acestui stat. A mai demonstrat dep. Vaida că chestiunea naționalităților nemaghiare nu se poate rezolvi decât printr'o transformare democratică a țării. Și va veni vremea, ca tocmai opoziționali de-al de Polonyi, cari au combătut tratativele cu Tisza, să fie constrânși de împrejurări să facă concesțiuni cu mult mai mari în favorul naționalităților. Oratorul relevă cu recunoștință activitatea lui Désy Zoltán, pe timpul când era fișpan, deasemenea și activitatea lui Iászi Oszkár, pe care-l numește »Mocsary al zilelor noastre«.

N'a sosit încă vremea, situația nu s'a copt încă dar toate semnele arată, că și România o să capete drepturi, cum au căpătat în timpul din urmă chiar și Malisorii. Cătră sfârșitul ședinței a mai îndrugat și nenorocitul călugăr Mangra o dicție complimentându-se în fața stăpânului său. Când s'a ridicat să vorbească, toți deputații naționaliști au părăsit demonstrațiv sala.

Dep. Wilhelm Coppony înșiră mai multe doleanțe pe terenul școlar ale Nemților din sudul Ungariei și constată că între punctul său de vedere și cel oficial sâsesc în chestia naționalităților sunt deosebiri.

Dep. Wilhelm Meltsar constată că Sașii stau departe de mișcarea pangermană din nordul Ungariei.

După un scurt răspuns a lui Tisza se primește propunerea lui Iakabffy. Se mai votează apoi câteva proiecte neînsemnate, după cari camera își amână ședințele pe timp nedeterminat.

Paris, 21 Martie. La înmormântarea redactorului Calmette a asistat o lume imensă. După înmormântare au avut loc demonstrații și încercări sângeroase. Advocatul Dantemot a fost împușcat de un polișt. Sunt de asemenea numeroși răniți. Ordinea s-a putut restabili numai cu anevoie, operându-se numeroase arestări.

Sibiu, 21 Martie. În adunarea generală de azi a »Abinei« au fost realeși membrii în direcțiunea d-nii Dr. Dreia și Dr. I. Meșianu, iar ca membru nou d-l Dr. V. Bologna.

Proprietar:

Tip. A. Mureșanu: Branice & Comp Redactor responsabil: Ioan Protesa.

! Desfacere totală concesionată ! de autorități !

Din cauza desfacerii magazinului **Dimitru Berbecar**, cu începere din 16 Martie urmează vânzarea totală cu prețuri scăzute. Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.

BRAȘOV, Strada Hirscher 7.

4-150.

Telefon 487.

„ZORILE“

instituit de credit și economii societate pe acții în **Meregyó (Mărgău).**

Anunț de emisie.

Institutul nostru, în adunarea gen. ordinară, ținută la 14 Martie a. c. a decis cu unanimitate ridicarea capitalului social dela K 11500 la K 25.000 eventual K 30.000 prin emisie nouă de 270 eventual 370 acții în valoare nominală de câte K 50.

Pentru realizarea acestui conclud, pe baza autorizării adunării gen. punem la subscriere:

1) 230 bucăți acții nouă cu cursul de K 50 plus K 2 spese de emisie. Acțiunile acestea se rezervă numai acționarilor vechi în proporția, care posed acții din I emisie.

a) Terminul ultim pentru subscrierea acestor acții se stabilește cu 1 April 1914, până când sunt de a se solvi 10% a nominalului și K 2 spese de emisie.

b) Acționarul vechiu, care până la termenul fixat nu subscrie acțiunile nouă, ce îi compet, își pierde dreptul de subscriere și acțiunile rămase se oferă tot vechilor acționari în proporția acțiunilor ce posed și în condițiile de mai sus până la termenul de 5 Aprilie 1914.

2) Se mai pun la subscriere 40 eventual 140 buc. acții nouă cu cursul de K 62, din cari K 50 capit. soc., K 10 compet. fond. de rezervă și K 2 spese de emisie.

a) Și acțiunile acestea se oferă în primul loc acționarilor vechi până în 5 Aprilie a. c. solvind la subscriere de fiecare bucată K 17.

Acțiunile ce vor rămânea ne-subscrise de acționarii vechi se vând și reacționarilor, cu cursul de mai sus, până în 15 Aprilie a. c.

3) Ratele următoare se vor vărsa la termenii de mai jos:

10%	până în	1 August 1914,
10%	"	1 Decem. 1914,
10%	"	1 Aprilie 1915,
10%	"	1 August 1915,
10%	"	1 Decem. 1915,
10%	"	1 Martie 1916,
10%	"	1 Iunie 1916,
10%	"	1 Septem. 1916,
10%	"	și
10%	"	1 Decem. 1916.

Ratele se pot plăti și înainte de termen. Neachitându-se ratele la termen, se vor aplica dispozițiile §-lui 6 din statute.

Acțiunile nouă, după un achit de 10%, se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul an. 1917. Dela plățirea ratelor până în 1 Ianuarie 1917 acționarilor li-se solvasec 6% după ratele plățite, iar la restanțele institutul e îndreptățit a socoti 8% interese de întârziere.

Acțiune nouă se eliberează numai după solvirea prețului întreg. În ce nu prevede acest anunț sunt competente dispozițiile statutelor și a legii comerciale.

Mărgău, la 10 Martie 1914.

Részvénykibocs. hirdetmény.

Intézetünk f. évi március hó 4-én tartott rendes közgyűlésén, a jelenlegi 11.500 K alaptőkének egy új 270 esetleg 370 drb. 50 K névértékű új részvény kibocsátását 25.000 esetleg 30.000 K-ra való felemelését egyhangilag elhatározta.

E határozat megvalósítása végett, a közgyűlés felhatalmazása alapján, aláírásra bocsátunk:

1) 230 drb. új részvényt 50 K árfolyamon plus 2 K kibocsátási költség. Ezen részvények csak a régi részvényeseknek tartattnak fent a részvénytulajdonuk arányában.

a) Ezen részvények utolsó aláírási ideje 1914 április hó 1-én jár le s addig részvényenként a névértéknek 10% és 2 K kibocsátási költség fizetendő.

b) Azon részvényes, ki a megjelölt időig az új részvényeket nem jegyzi, elveszti jegyzési jogát s a fennmaradt részvények szintén a régi részvényeseknek részvényeik arányában — bocsátattnak jegyzésre 1914 április hó 5-éig.

2) Jegyzésre bocsátattnak még 40 esetleg 140 drb. új részvény 62 K árfolyamon, meiyből 50 K alaptőke, 10 K tartalékalap és 2 K kibocs. költségébe.

a) Ezek is első sorban a régi részvényeseknek f. évi április hó 5-éig tartatt fent, kötelesek azonban a jegyzéskor drbként 17 K-t fizetni.

b) A visszamaradt részvények azonban a nem részvényeseknek is fognak eladatni fentti árfolyamon f. évi április hó 15-éig.

3) A következő részletek az alábbi határidőig fizetendők be:

10%	1914 évi augusztus hó	1-ig,
10%	" "	december " 1-ig,
10%	1915 "	április " 1-ig,
10%	" "	augusztus " 1-ig,
10%	" "	december " 1-ig,
10%	1916 "	március " 1-ig,
10%	" "	junius " 1-ig,
10%	" "	szeptemb. " 1-ig,
10%	" "	és
10%	" "	december " 1-ig.

A részletek a határidő letelte előtt is befizethetők. Be nem fizetés esetén az alapszabály 7 §-ának rendelkezési lépnek érvénybe.

Az új részvények 10% befizetése után, a régi részvényekkel egyenlő jogokban, de osztalékban csak 1917 év kezdetével részesülnek. A részletek befizetésétől 1917 évi január hó 1-ig 6% kamatban részesülnek; a hátralékoknál pedig az intézet jogosítva van 8% kesedelmi kamatokkal számítani.

Az új részvények csak a teljes névérték befizetése után adtatnak ki. Mit e hirdetmény nem ír elő, az alapszabály és keresk. törvény rendelkezése illetékes.

Meregyó 1914 március hó 10-én.

Direcțiunea

Institutul de credit și economii „ZORILE“ societate pe acții:

„ZORILE“ takarék és hitelintézet részvénytársaság igazgatósága.

Atențiune.

500 perechi încălțăminte, garantat solide, de bărbați, dame și copii, vând — în lipsă de loc — cu 25—30% mai ieftin, decât prețul obicinuit Totodată atrag atențiunea Onor. public, că mi-au sosit mari cantități de mărfuri de Paști în bogate și variate sortimente.

I. SABADEANU,
Magazin de încălțăminte.
10. BRAȘOV, Strada Porții Nr. 10.

Inainte de a comanda sau de a cumpăra!

Mă rogă Vă convinge ce ieftin, cu preț potrivit puteți cumpăra dela mine. Cu toată stima

H. OSTERSETZER

Mare Magazin de Giuvaericale, obiecte de aur și argint.
BRAȘOV, TÂRGUL GRĂULUI Nr. 9.

Atelier propriu cu mașinării de precizie pentru reparaturi.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

Allein echter Balsam aus der Schutzensel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

este o dntorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni piept, alină catarul și peripneumonia și tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedică difteritia, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat, stomac intestine colică, asthmal, congestiune, acreală în gât etc. Vindecă tranșii, hemoride. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, foolosit ca apă de gură întărește gingiile, delătură mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, șoldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folsit extera pentru rane, foc viu, fistule, arsuri, degerături, r e. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când gra-reasă infurța colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzensel-Apotheke des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch. 12 sticle mici sau 6 cuplă sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b. La comanda mai mari prețuri scăzute.

Alifia Centifolia veritabilă.

oprește și vindecă inveninarea sângelui, face operația de prisos. Se folosește: la stagnarea curgerei laptelui de prisos, dureri de piept, feș via, suferințe vechi la picioare, oase, rani, umflături de picioare și carie; rani de lovituri, contuziuni, scoterea corpurilor straine ca țandări de sticlă, aschii, năsip, alce, ghimpi etc., la umflături abcese, albuș, umflături de unghii, bacișă, rani la picioare, rani produse de arsuri degerături, umflături de gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor. Se capătă la farmacia J. Josef v. Těšek și la farmacia din Ungaria. În gros la Droguerii: Thalmayer & Seitz, Kochemister Nachf. Brüder Rodanovits in Bpesta. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 42-50

Schutzensel-Apotheke des A. Thiery in Pregrada bei Rohitsch.

Praturile-Seiditz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fiecare cutiă este provădută cu de marca apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seiditz de A. Moll în oontra gre utăților celor mai corbiciose la stomac și pânțee, în contra cărcelor și acrelei la stomac, constipațiunile cronice, suferințele de ficat, congestiunile de sânge, haemorhoidele și a celor mai diferite boale femesești a luat acest medicament de casă o răspândire ce creșce mereu de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutii originale sigilate Cor-rone 2 — Falsificațiile se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein și sarealul Moll.

Varie-til numai dacă fiecare estilă este provădute cu marca scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarealul este forte bine cunoscut ca un remediu popular cu deosebire soris prin traturile, alină durerile de gât și reumatism și a altor urmări de reocăla.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cult varea rațională a pielii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. —40 b Cinci bucăți cor. 1.80

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută c marca de apărare A. Moll. Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tucklartben

c. și reg. fanisor a curții imperiale. — Comande din provincia se efectuează înlic prin ru rpsosă La depozite să se ceară anumit preparat și provăzute lu iscalitura și marca de apărare a lui A. MOLL. Deposit în Brașov: Carl Schn t, farmacist. 49-44

Zugrav și văpsitor român.

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. Public române, că eșcut prompt, solid și pe prețuri convenabile lucrări de zugrăvit și văpsit.

4-4 Eugând P. T. Publicul să-mi acorde sprrijul binevoitor semnez cu toată stima:

VASILE ARDELEAN-GRECU,
măestru zugrav și văpsitor.
Brașov, Valea Morilor C) Nr. 6.

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii soc. pe acții în Nădlak (Nagyak com. Csanád).

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de oficianți și a două posturi de practicanți la „Nădlăcana“, instituit de credit și economii în Nădlak se publică concurs cu termen până la 5 Aprilie st. n. 1914.

Reflecțanții au de a cunoaște limba română și maghiară și să dovedească că an absolvat vre-o școală comercială.

Cei liberi de miliție și cu pracasă sunt preferiți.

Reflecțanții să și formuleze pretenziunile de salar și să se pronunțe când pot ocupa postul

Direcțiunea institutului de credit și economii „Nădlăcana“.

THEXTRA

cel mai fin extract de ceai fluid Bun și ieftin.

Indispensabil pentru spor și economii Se capătă la I. L. A. Hesshaimer Victor Schreiber, Brüder Fleischer Julius Teutsob, drogerie, Alfred Kammer, Karl Irk's succesorii, Heinrich Petersberger, N. Grädnar, Coleșca & Pană, Seewaldt suce, 9-25 E. Mönich etc.

Linia Olanda-America ROTTERDAM.

Societate de Navigațiune cu vapoare, Olandeză-Americană.

Firmă protocolată în Ungaria.

Mersul vaporului în fiecare săptămână.

ROTTERDAM-NEWYORK-KANADA.

Biron Budapest VII., Thököly út 10

RUSSEN (RUSE)

Răgușala, catar se vindecă mai bine cu

Bomboane Róthy-Pemete. Miliioane de oameni foloseșce mondial renumitele Bomboane Róthy, care au gust bun și nu deranjază stomacul și apetitul. La cumpărare să se ceară expres bomboane Róthy, deoarece sunt multe imitații false. Pe bomboanele veritabile se vede numele RÓTHY.

Prețul unei cutii 60 b. Se capătă pretutindeni.

Béla Réthy, Farmacist, Békéscsaba. (4-5)